

Hitzen poetika

IÑIGO MARTINEZ PEÑA
FILOSOFOA

Ekintzailtza modan dago. Kontzeptuak indarra hartu du eta hiztegi ekonomikotik askoz harago zabaldu da. *Just do it*: egizu, besterik gabe. Baina ez dezagun ahaztu: propagandaren mundutik dator leloa. Erosle-ekintzaile aktiboak izatea ote da hitzaren moztarria? Egungo enpresariak ere gustura definitzen dute haien burua ekintzaile gisa. Agian aurreiritzi gutxiagoko terminoa ematen duelako? Badirudi klase sozialetatik kanpo dagoela... Baina Elon Musk eta Mark Zuckerberg saltzen dira, adibidez, egungo munduko ekintzaile ideal gisa. Haien inguruan biografia liluragarri eta ia-ia mitologiko bat sortu da: horra hor pertsona “auto-eraikiak” eta borobilak! “Guk ere, ekin eta ekin, geure burua zerotik sortu dugu, beste edozeinen moduan. Hori bai, beste batzuk baino arrakastatsiagoak izan gara...”.

Kontuak kontu, negozio- eta enpresa-ekimenetatik eguneroko bizitzaren edozein esparrutara zabaldu da “ekintzailtza”. Ekintzaile arrakastatsuek izan behar dugu, oro har; oportetan, sexuan, sukaldean. Baina hitz “neutrala” al da? Izan ere, hitzak diskurtso ideologiko baten gainean eraikita daude eta, jakin badakigu, erabilitako hitzek errealitatea egituratzen dutela... Zer egin, orduan, hitz horrekin? Guk ere horren gaineko “ekintzaile kritikoak” izan behar dugu?

Batetik, erabiltzeari uko egin diezaiokegu, hitza arbuiatu, ahoskatzeari utzi. Hori ez dago gure eremu semantikoaren barruan, eta kito! Bestetik, egungo diskurtsoetan hain sartuta dagoenez, hainbeste aldiz entzungo dugunez, terminoa bera zalantzan jartzea edota hitzari zentzu berriak bilatzea izan daiteke beste aukera. Eta, bigarren aukera hori hartuta, bitxikeria batez ohartu nintzen aurrekoan: *poesia* hitzak (grezierazko *poiesis*) *ekintza* esan nahi du. Benetako ekintzailtza, orduan, poesia egitea balitz? Ekintzailtza litzateke hitzen poetika bilatzea, hitzen zaporea eta gustua dastatzea, hitzen soinua eta dardara sentitzea, haien esanahia irekitzea eta esanahi berriak iradokitzea. Ez al da hori ekintza ederra?

Agian hitzak, poesiari gabe, harri bihurtu eta gogortu egiten dira; oskola ateratzen zaie. Joseba Sarrionandiak *Hitzen ondoeza* hiztegi berezian aipatu bezala: *piztu ez bazaizu, hitz hori bota eta saiatu beste bat pizten*. Hitz egitea, beraz, zerbait egitea ere bada. J. L. Austin hizkuntzalariak hitzaren gaitasun ekintzaile hori hartu zuen aintzat, aspaldi. Eta, euskaraz, aditzak berak abisatzen digu: *hitz egitea* zeozer egitea da. Hitz egitea eta elkarri entzutea? Azken finean, arrakasta ekonomiko indibidualetik harago, ekintzaile izateko askotariko moduak egon daitezke. Bada besterik. ●

Alerta laranja

ARANTZA GUTIÉRREZ
EHU-KO IRAKASLEA

Valentziako tanta hotzaren kudeaketa txarrak aldaketa ekarri du muturreko eguraldiagatik izan daitezkeen alerten inguruan, “neguko” lehenengo denboraldian agerian geratzen bezala. Hego Euskal Herrian ibaiek gainezka egingo zutelako mehatxuaren aurrean, hainbat bidetatik heldu ziren babesteko oharrak, administrazio batek ere ez baitzuen arduragabe agertu nahi. Eta horren aurrean, batek baino gehiagok pentsatu zuen etxea babestokirik onena –eta beroena– zela.

Tamalez, badira kanpin denda etxe dutenak. Babesleku eskasa, oihaleko aterpea. Ehunka dira kale gorrian, ba-

soetan, bizitzera behartuta dauden gazte migratzaileak. Haiengana ere helduko ziren oharrak, baina ez zuten nora joan. Bitartean, neguko aterpe batzuk itxita zeuden, eta ireki ziren horietan ia ez zegoen oherik beharrei erantzuteko.

Beste behin, herritarren elkartasunari esker batu ziren mantak, ireki ziren lokalak eta eskaini ziren edari eta janari beroak. Berriz, administrazioek, komunikabide konplizeen bidez, benetako harrera-politikak ezarri ordez, kutxu arrazista duten beste alarma batzuk pizten dituzte, segurtasunean gero eta gehiago inbertitzea justifikatzen dutenak. ●